

300mm; 1/8000s bij f/6.3; ISO 5000.

Tipje van de sluitser

Patronen leren herkennen

De natuur zit vol met patronen. Denk maar aan de golven van de zee, de pootafdrukken van vogels in het zand of de vleugels van een libel. Sommige patronen zien we allemaal, andere zijn moeilijker te herkennen. Hoe krijg je meer oog voor deze patronen in de natuur? En wat kun je doen om patronen en structuren in je foto's beter naar voren te laten komen?

Nicole van Erp www.natuurfotografie-nicole-van-erp.webnode.nl

Mijn fascinatie voor patronen en structuren ontstond al toen ik heel jong was. Ik herinner me nog dat ik van mijn ouders het speelgoed spirograaf kreeg: een aantal kunststof tandwielen van verschillende formaten, waarmee je allerlei geometrische vormen kunt maken. Ik kreeg daarbij een pen met vier verschillende kleuren om nog meer te kunnen variëren. Eindeloos heb ik hiermee gespeeld, ik kreeg maar geen genoeg van al die (in mijn ogen) magische figuren.

Ook in de natuur vinden we veel geometrische patronen, denk maar aan de zeshoekige cellen van een bijenraat of de ronde vormen van paddenstoelen. Daarnaast zien we meer vloeiende of organische vormen, zoals lijnen in een boomstronk of structuren in het zand. En ook in landschappen zijn patronen te herkennen, zoals in besneeuwde berglandschappen of in berkenbossen, waar de stammen een ritmisch patroon vormen. Hoe leer je zulke patronen

herkennen en hoe kun je ze in je foto's gebruiken en benadrukken?

Grafisch denken

Wanneer we het hebben over patronen en structuren, denken we al snel aan grafische vormen. Volgens Van Dale verwijst grafisch niet alleen naar voorstellingen in lijnen of figuren, maar ook naar grafische technieken, zoals boekdrukkunst, etsen, zeefdrukken en lino'sneden. Deze verschillende

105mm; 1/160s bij f/14; ISO 1250.

300mm; 1/500s bij f/10; ISO 3600.

Dubbelopname.

105mm; 1/160s bij f/7.1; ISO 2000.

technieken dwingen de kunstenaar om de realiteit te abstraheren en een aansprekende compositie te maken. Als natuurfotograaf doe je eigenlijk hetzelfde. Om meer grafisch te leren denken en zien, kan het helpen om inspiratie op te doen bij andere kunstvormen. Verdiep je eens in de traditionele Japanse pentekeningen of – meer hedendaags – in de linsneden van Elsbeth Cochius waarin zowel weidse landschappen als de kleinste details verbeeld worden. Door deze voorbeelden te vertalen naar fotografie kom je vanzelf op nieuwe ideeën.

De tijd nemen

Sommige patronen zijn gemakkelijk te herkennen en zie je vaak terug op Instagram, zoals spinnenwebben. Hier kun je eenvoudig mee beginnen en mee experimenteren. Neem eens de tijd om een spinnenweb vanuit verschillende invalshoeken te fotograferen en experimenteer met de lichtinval. Kijk wat jou aanspreekt en probeer niet anderen te kopiëren.

Het is de kunst om al doende ook patronen te leren zien die lastiger te herkennen zijn. Hiervoor geldt het motto 'oefening baart kunst'. Neem de tijd om de omgeving goed in je op te nemen. Het zit hem soms in de kleinste details en die zie je vaak niet als je snel voorbijloopt. Ook helpt het om met slechts één objectief op pad te gaan. Zo word je als het ware gedwongen om je te focussen op bepaalde onderwerpen.

Contrast vergroten

In het veld kun je al veel doen om een interessant beeld te maken. Je kunt een goede compositie bepalen, desgewenst over- of onderbelichten en de gewenste scherptediepte bepalen. Desondanks kan het voorkomen dat je thuiskomt en nog niet helemaal tevreden bent over je opname. Bijvoorbeeld doordat de patronen naar je smaak nog onvoldoende naar voren komen. Dan loont het de moeite om in de nabewerking te zoeken naar hoe je de opname sprekender kunt maken. Een krachtig middel hierbij is het vergroten van contrast. In veel

fotobewerkingsprogramma's zoals Photoshop en Lightroom kun je met een schuifje eenvoudig het contrast vergroten, waardoor patronen en structuren beter tot hun recht komen.

Zwart-wit

Wanneer je naar een foto kijkt, zijn de kleuren vaak de eerste blikvanger. Door omzetting naar zwart-wit valt deze blikvanger weg en komt de focus automatisch meer te liggen op de patronen en structuren. Je kunt nog een stap verder gaan en ook eens experimenteren met inverteren. Hierbij zet je de foto om in een negatief beeld: zwart wordt wit en andersom. Sommige foto's krijgen hierdoor meer pit, waardoor patronen en structuren nog meer benadrukt worden.

Patronen herkennen vereist dus een andere manier van kijken. Of zoals een bekende voetballer al zei: "Je gaat het pas zien als je het doorhebt!" En wie weet gaat er dan een nieuwe wereld voor je open. 🐍